

NORGES BONDELAG

Miljødirektoratet
Postboks 5672, Torgarden
7485 Trondheim

1. februar 2018

Høringssvar – Forslag til endringer i forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak – nasjonale satser for tidlig nedsanking av sau og bruk av hjemmebeite m.m.

Norges Bondelag, Norsk Sau og Geit og Norsk-Bonde og Småbrukarlag avgir med dette felles høringsuttalelse til Miljødirektoratets forslag til endringer i FKT-forskriften.

Tidligsanking – kun som akuttiltak

Det er for våre organisasjoner en klar forutsetning at tiltaket tidlig nedsanking ikke må brukes som et generelt forebyggende planlagt tiltak som erstatning for andre virkemidler, men kun være et siste virkemiddel og pålegg fra myndighetene når det er akutt fare for rovdyrtap. Det forutsettes at andre skadeforebyggende tiltak er iverksatt tidligere uten å oppnå ønsket resultat.

For de fleste er et rikt utmarksbeite grunnlaget for valg av sau som produksjonsdyr på gården. Tidlig nedsanking medfører at man ikke utnytter disse beiteressursene optimalt, hverken for brukeren eller for samfunnet. For svært mange, og i enkelte områder gjelder det alle, har valget av sau den naturlige forklaring at det finnes lite innmarksbeite, og dyrket areal for høsting av vinterfôr er begrenset. På slike gårder er optimal bruk av utmarksbeite en forutsetning for å kunne ha et produksjonsvolum som gir inntekt en kan leve med. For de aller fleste sauebønder vil derfor tidlig nedsanking være belastende i forhold til førsituasjonen på gården, og det vil blant annet være behov for innkjøp av nødvendig fôr.

Kommentarer til rapport og høringsteksten til Miljødirektoratet

I 2014 leverte NILF en ferdig rapport: « Erstatningssatser for dyr – Forslag utarbeidet desember 2014 til revisjon av standardsatser for erstatning av dyr og satser for hjemmebeite» for Landbruksdirektoratet på oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet. Satsene skulle beregnes med utgangspunkt i følgende punkter:

- Relevant og oppdatert utregning av slakteverdi basert på landsgjennomsnittet, med et fast livdyrt tillegg.

- Endringer i relevante tilskudd.
- Det må sikres at det ikke er ubegrunnede ulikheter mellom de foreslåtte satsene for sau og lam og de tilsvarende satsene under FOR-2014-05-30-677 *forskrift for erstatning når husdyr blir drept eller skadet av rovvilt*.
- Satsene for transport av dyr tilbake til eiendommen i § 19 i forskriften må også vurderes, det samme gjelder for drettighetstillegg i §§ 20, 22, 23.
- Endringer i faktiske kostnader ved hjemmebeite.
- Endret lønnsnivå i landbruket.

I NILF rapporten fra 2014 foreslås følgende; «*NILF foreslår å sette satsene for kompensasjon ved restriksjoner i bruk av utmarksbeite på grunn av rovdyr til 10 kr per beitedyr per dag til småfe og 37 kr per beitedyr per dag for storfe. Samme satser er også vårt forslag til kompensasjon ved nedfôring på grunn av radioaktivitet og for tidlig nedsanking av sau og hjemmebeite etter Miljødirektoratets ordninger*». (vår understrekning)

I NIBIO rapport fra 2017 foreslås følgende; «*Vi vil foreslå at det brukes en sats som gjelder for alle tilpasningsalternativer, og hvor en overlater til den enkelte sauebrukeren å tilpasse seg på den måten som passer dem best. Hvor høy denne satsen skal være kan diskuteres. Satsen bør etter vårt syn være på et nivå som ligger mellom de satsene vi har regnet ut for de ulike alternativene*».» (vår understrekning)

Det er to rapporter som er utarbeidet om temaet som ender opp med forskjellige anbefalinger. Det er med andre ord bestilt to rapporter fra to forskjellige departement, som om handler det samme, men lander på forskjellige satser. Dyr som blir nedfôret pga. radioaktivitet får en sats på 10 kr per dyr per dag etter beregningene gjort i 2014. Begge rapportene regner på merkostnader ved å holde sau på innmarksbeite. Beregningene er gjort på litt forskjellige måter, men inneholder mye av de samme dataene, men benyttet noe forskjellige satser som grunnlag for utregningene, f.eks FEm for sau og jordleiepris.

§ 10 første ledd, tidlig nedsanking

Satsen for tidlig nedsanking er foreslått satt til 7 kr per dyr per dag. Miljødirektoratet begrunner sitt valg av satsen med utgangspunkt i beregningene for kategorien *innkjøp av grovfôr* (kr 7,06), da det er mer vanlig enn *leie av mer jord* (kr 4,07).

Etter vårt syn har hverken rapporten eller direktoratet tatt høyde for at innkjøpt grovfôr ofte ikke kommer fra nêrområdet til de som må sanke tidlig. I marginale områder for annen jordbruksvirksomhet er det beitedyr og grasdyrking som opptar arealene, og de aller fleste beregner sitt gras areal til egen besetning. Dette fører til at bonden som blir pålagt tidlig nedsanking oppå det hele også kan få en betydelig fraktkostnad for grovfôret som kjøpes inn. Sêrlig de som blir pålagt hjemmebeite, men også de som blir pålagt tidlig nedsanking får færre dyr som oppnâr lammeslakttilskuddet på kr. 500, dette mener vi forsvarer at satsene må økes fra forslaget til direktoratet. I tillegg vil vi nevne utfordringene som økologisk jordbruk og de som benytter merkeordninger har som krav til sine produksjoner, dette tilsier også at satsen må økes i samsvar med våre forslag under.

§ 10 annet ledd hjemmebeite

Miljødirektoratet skriver (vår understrekning): «Når dyrene går på hjemmebeite hele sommeren vil de ikke kvalifisere til utbetaling av utmarksbeitetilskudd, og for å kompensere for dette er en tilsvarende justering tatt inn i satsen for hjemmebeite... Sats per dyr per dag fremgår av tabell 6.2 side 26), og inkluderer utmarksbeitetilskudd».

I NIBIOs rapport kap. 6.6 Økonomiske beregninger ved bare innmarksbeite side 25 andre avsnitt skriver de: «en av årsakene til de dårlige driftsoverskuddene ved bare innmarksbeite, er at en ikke får tilskudd til utmarksbeite. 410 sau og lam på utmarksbeite gir et tilskudd på kr 75 850. Vi forutsetter at dette ikke blir kompensert på annen måte...

Miljødirektoratet sier med andre ord det motsatte av hva NIBIO faktisk har gjort sitt beregningsgrunnlag på. Satsen inneholder ikke en justering for å kompensere for manglende utmarksbeitetilskudd. Satsen for utmarksbeitetilskudd er i dag 185kr per dyr. $185 / 100 \text{ dager} = 1.85 \text{ kr per dyr per dag}$. Med andre ord skulle satsen til direktoratet vært 9,35 kr per dyr per dag om utmarksbeitetilskuddet var inkludert i satsen for hjemmebeite.

NIBIO har lagt til grunn for sine beregninger at hjemmebeite er en varig driftsløsning. Det kommer ikke frem av forskriftsteksten om dette er ment som et tilskudd varig driftsløsning av Miljødirektoratet, eller om den også skal brukes i akutte krisesituasjoner som på Hurdal/Hadeland/Toten i sommer.

Det må legges til et tredje og fjerde ledd i § 10, satsen blir den samme som ved tidlig nedsanking. Tredje ledd skal inneholde sats for utsatt beiteslipp pga. rovvilt. Videre mener vi det er helt nødvendig at satsen indeksreguleres årlig, og at dette sikres ved at det forskriftsfestes.

Konklusjon

§ 5 Tiltak med direkte tapsreducerende effekt

Vi har ingen kommentarer til denne, da det er en ren oppdatering av forskriften.

Vi mener satsene som er foreslått av Miljødirektoratet i forskriften er for lave.

§10 Nasjonale satser, skal lyde:

- **Ved utbetaling av tilskudd til tidlig nedsanking av sau er satsen kr 10 per dyr per dag.**
- **Ved utbetaling av tilskudd til hjemmebeite er satsen kr 13 per dyr per dag.**
- **Ved utbetaling av tilskudd til utsatt beiteslipp pga. rovvilt settes satsen til kr 10 per dyr per dag.**
- **Når beitebruker ikke kan motta utmarksbeitetilskudd på grunn av vilkåret om fem ukers beiting i utmark ikke er oppfylt, dekkes dette tilskuddet over FKT-forskriften, p.t. kr. 185,- per sau.**
- **Satsene i denne forskriften skal indeksreguleres årlig.**

Videre forutsetter vi at når satsene for utmarksbeitetilskudd endres i jordbruksoppgjør skal dette også tas hensyn til og oppdateres i FKT-forskriften.

§ 18 Ikrafttreden

Vi forutsetter at Miljødirektoratet tar høyde for innspillene som kommer inn i forbindelse med høringen og at ikrafttredelsesdatoen for §10 gjenspeiler en reell saksbehandlingstid av innspillene, beitesesongen starter ikke 15. februar.

Med hilsen

Lars Petter Bartnes
Norges Bondelag

Kjell Erik Berntsen
Norsk Sau og Geit

Merete Furuberg
Norsk Bonde- og Småbrukarlag